

Nr. 2(160)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2025. gada 3. februāris

BIBLIOTĒKA KĀ LABS SADARBĪBAS PARTNERIS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Mūsu bibliotēka turpina attīstīties un ieviest jaunas inovācijas, kas saistītas ar bibliotēkas jauno statusu kā pielāgotās literatūras bibliotēka un atbalsta centrs cilvēku ar lasīšanas grūtībām apkalpošanā.

Šoreiz izmaiņas skārušas mūsu bibliotēkas e-pasta domēnu jeb paplašinājumu. Tagad saziņā ar bibliotēku jālieto domēns @lnerb.gov.lv. Savukārt bibliotēkas oficiālais e-pasts tagad ir **pasts@lnerb.gov.lv**.

Lai palīdzētu valsts un pašvaldību iestādēm vai NVO nodrošināt informāciju pielāgotos formātos, bibliotēka starpinstitutionālās sadarbības ietvaros konsultē vai palīdz pielāgot tekstus Braila rakstā vai vieglajā valodā. Diemžēl šādas sadarbības ietvaros bibliotēka var piedāvāt ierobežotu skaitu izdrukas Braila rakstā.

Šo gadu bibliotēka ir sākusi ar bagātīgu starpinstitutionālo sadarbību.

Kā pirmo var minēt Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja (LNRMM) rīkoto izstādi «Mērnieku laiki. Nepabeigts scenārijs trešajai ekranizācijai», kas izveidota godinot pirmo latviešu romānu. Tās atklāšana notika 16. janvārī muzeja izstāžu zālē, Pulka ielā 8, Rīgā un būs atvērta visu gadu. Izstādē apskatāma bagātīga informācija par autoriem un viņu romāna ekra-

nizācijas posmiem, aizkulisēm, kā arī gatavošanos trešajai romāna ekranizācijai. Vēl izstādē apskatāmas dažādos gados un formātos izdoti «Mērnieku laiki» izdevumi. Tur apskatāms arī šīs grāmatas pirmā izdevuma Braila rakstā pēdējais 12. sējums, kas izdots 1928. gadā. Mūsu bibliotēka nodevusi šo eksemplāru muzeja rīcībā uz izstādes darbības laiku. Pārējos divus līdz mūsdienām saglabājušos sējumus var apskatīt mūsu bibliotēkas vēstures ekspozīcijā.

Vēl viena interesanta sadarbība notikusi ar Latvijas Dievturu sadraudzi, kas šogad svin Dievturībai 100 gadus. 19. janvārī Kokneses tūrisma informācijas centrā tika atklāta ceļojošā izstāde «Latviskās dzīvesziņas dievestība tautas vēsturē. Dievturībai — 100». Savukārt jūnijā šī izstāde būs apskatāma mūsu bibliotēkā Rīgā. Izstādē ir pieejami informatīvi materiāli par Dievturības vēsturi un par izstādē apskatāmiem eksponātiem, kurus lielāko daļu drīkst aptaustīt. Tādā veidā izstāde ir pielāgota arī neredzīgiem apmeklētājiem. Latvijas Neredzīgo bibliotēka ir parūpējusies par uzziņas materiāliem Braila rakstā, ko nodevusi Sadraudzei.

Šobrīd notiek darbs pie Latvijas Nacionālās mākslas muzeja informatīvā materiāla pielāgošanas Braila rakstā, kas paredzēts izstādei «Līga Purmale. Pagājušo prieku dārzs», kas tiks atvērta 7. februārī un ilgs līdz 10. augustam.

PAVASARA PRIEKŠNOJAUTAS

Gundega Tabaka

LAN vecākā bibliotekāre

Pavasari sagaidot, vēlamies iepriecināt mūsu apmeklētājus Latvijas Neredzīgo bibliotēkā ar trīs autoru mākslas darbu izstādi «Pavasara priekšnojautas».

Izstādē apskatāmi Rīgas Strazdumuižas vidusskolas — attīstības centra skolotājas Anitas Andžānes pavasarīgās nokrāsās veidotie keramikas darbi, skolotājas Agneses Ozoliņas svilpaunieki, kuri, šķiet, tūlīt tūlīt sāks patiesi arī svilpot, un Daces Izotovas krāšņiem ziediem apgleznotās somas.

Anita Andžāne Rīgas Strazdumuižas vidusskolā pasniedz keramiku jau daudzus gadus. Skolotāja iedvesmas pilna strādā ar vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem. Ar skolēnu darbiem piedalās skatēs, kur bērnu darbi saņem godalgotas vietas.

Agnese Ozoliņa arī ir šī skolas skolotāja, kura vada interesantas pēcpusdienu nodarbības dažādiem bērniem.

Abas skolotājas pievērsušās keramikas darbu noslēpumiem. Anitas darinājumi mirdz pavasara krāsās un rosina uzburt ie-

domās pirmo zālīti un ziedīņus. Savukārt, Agneses putni jeb svilpaunieki aicina lūkoties debesīs un gaidīt atgriežamies mājās gājputnus.

Arī Dace Izotova ilgus gadus strādā Rīgas Strazdumuižas vidusskolā — attīstības centrā. Pēcpusdienas nodarbībās viņa darbojas dažādu rokdarbu un vizuālās mākslas jomās, kopā ar bērniem zīmējot, tapojot, adot un apgleznojot dažādus priekšmetus. Šajā izstādē apmeklētājiem ir iespēja redzēt Daces linu somas, uz kurām uzgleznoti vai visi Latvijas plāvās sastopamie krāšņie un krāsu bagātie ziedi.

Izstādes «Pavasara priekšnojautas» atklāšana notiks Latvijas Neredzīgo bibliotēkas izstāžu zālē **5. februārī plkst. 14.00**, kad būs iespēja arī tikties ar darbu radītājām Anitu Andžāni, Agnesi Ozoliņu un Daci Izotovu.

Izmantojiet šo lielisko iespēju tikties ar trim māksliniecēm uzreiz, uzdot viņām jautājumus par radošā potenciāla attīstību, darbos iekļauto vīziju, kā arī apskatīt šo krāšņo izstādi un sajūst ilgi gaidītā pavasara tuvošanos!

IESKATS GRĀMATĀ

JŌNA

Herma Cīrule

BPDN maketētāja

Palielinātajā drukā iznākusi Noras Ikstenas grāmata «Jōna». Rakstnieces brīnišķīgo, tēlaino valodu uztvēru kā skaistu mūziku. Varbūt jums šķitīs nepieņemami, nesaprotami, ka autore vārdu «jōna» ir izmantojusi kā

īpašības vai apstākļa vārdu. Ne vienmēr viss, ko sirdī jūtam, ir vārdos izsakāms. Izsakot, mēs zaudējam kaut ko no šo izjūtu patiesās vērtības.

Šis stāsts ir fantāzija, taču balstīts uz ļoti aktuālām tēmām — dabas piesārņojumu, pandēmiju, karu. Tas ir par atbildību. Par mīlestību un izvēlēm. Par ilgām un vientulību.

Par mūsu dzīvi, sadzīvi un pasauli, kurā mēs vadām savas dienas. Par laiku, kurš ir tik garš vai īss, cik ir. Un ko mēs darām ar mums atvēlēto laiku. Par svarīgo un mazsvarīgo, kam mēs piešķiram svarīguma statusu. Skarta dzīves jēgas un mūžības tēma.

Autore mūsdienās ienesusi stāstu par Bībeles Jonu, kā arī citātus no Bībeles, nenosaucot ne nodaļu, ne pantu un pat ne to, no kurienes tie ir ņemti. Tā ir drīzāk kā dzīves gudrība iepludināta stāstījumā. Arī notikumi un vietas nav konkrēti nosaukti vārdā, ļaujot mums uzminēt pašiem.

Darbība norisinās 21. gadsimtā kādā pilsētiņā okeāna krastā, kā arī pašā okeānā. Grāmatas galvenie varoņi ir kurjers Jona, kurš piegādā ēdienus un okeānā dzīvojošais zilais valis. Viņos abos ir kaut kas kopīgs un abu dzīves norisinās it kā paralēli, paretam krustojoties.

Jona ir vienkāršs cilvēks un viņa dzīve neatšķiras no daudzu citu cilvēku dzīvē. Viss gadiem pierasts un vienveidīgs, paredzams. Piegādājot ēdienus, Jona cenšas cilvēkus kaut nedaudz iepriecināt viņu vienmuļajā dzīvē. Ar kādiem pašdarinātiem neveikliem zīmējumiem, laba vēlējumiem vai kā citādi.

Arī valis jūt vēlmi iepriecināt ļaudis. Reizi pa reizei viņš uzpeld okeāna virspusē, rotaļājoties un rādot trikus, ļaujot pieskarties savai milzīgajai mugurai. Līdzīgi sirēnu aicināšanām balsīm, ļaudis valdzina zilā vaļa smeldzīgā dziesma. Kāda neredzama, vārdos neizskaidrojama ilgu saikne ir starp vali un cilvēkiem. Starp Jonu un vali. Kaut kas, ko nav iespējams nosaukt vārdā. Tā ir kā pieskaršanās kaut kam lielam, kaut kam ļoti būtiskam, kā laikam starp divām mūžībām. Saksarsme ar vali cilvēkus dara laimīgākus. Šķiet, tā viņos kaut ko ir mainījusi, kaut ko darījusi tīrāku. Varbūt zilais valis ir kā stabilitātes, mīlestības un labestības simbols. Kā cerība mūsos.

Kad visu pasauli, arī pilsētu pie okeāna pārņem «sērgas, tukšuma laiks», kad cilvēki

spiesti dzīvot attālināti cits no cita, tas viņu dzīvē ienes pārmaiņas. Klusumā un vienatnē cilvēki spiesti satikties ar sevi. Tas ir vērtīgi, taču ne vienmēr patīkami.

Valis ir pieredzējis gan cilvēku apbrīnu, prieku, gādību un mīlestību, gan nežēlību, alkatību un bezatbildību. Tas liek valim secināt, ka cilvēki ir duālas būtnes, kuri ar vienu roku iznīcina, ar otru cenšas glābt.

Skaists un skumjš ir zilā vaļa stāsts — par atmiņām, vientulību, sastapšanos un zaudējuma sāpēm. Kaut arī valis vienlaicīgi ilgojas pēc cilvēkiem, taču viņā mīt tikpat stipras ilgas pēc vientulības. Ilgi barā viņš nespēj būt: pabijis kopā ar citiem vaļiem, atkal vēlas būt viens, brīvs un neatkarīgs. Valim ir nepieciešamība ienirt dziļi okeāna dziļēs, kur saules atmirdzums ir tikai kā nojausma. Nemītīga kņada, traucē domāt, iedziļināties sevī, mēģināt kaut ko saprast par sevi un pasauli, par dzīvi, nāvi un mūžību.

Vienā no tādiem pārdomu brīžiem brīdī viņš atskārš savas dzīves jēgu — kaut kur šajā okeānā peld valene kopā ar viņu dēlu vai meitu. Un šajā mazajā valī — šajā dzīves turpinājumā ir jēga.

Bēgļiem, kas bēg no karadarbības skartās zonas, autore piešķirusi apzīmējumu, — «pagaidu ļaudis». Viņu sirdis palika dzimtenē. Un tā Jona sastop pagaidu ļaužu meiteni. Viņos mostas abpusējas jūtas. Cik gan stiprām jābūt ilgām pēc mājām, lai dotos atpakaļ uz kara plosīto dzimteni, kur katrs mirklis ir neparedzams, kaut arī šeit viņi ir viesmīlīgi uzņemti, mīlēti, prom no kara, ciešanām. Tomēr šī ir pagaidu dzīve pagaidu zemē. Ļaudis dodas atceļā uz dzimteni un meitene ar viņiem.

Veicot savu darbu Jona ik pa laikam sastop kādu vecu viedu vīru vārdā Matejs. Brīžos, kad Jona nezina atbildes uz savas dzīves būtiskiem jautājumiem, viņš dodas pie viņa pēc padoma. Matejs necenšas Jonu par kaut ko pārliecināt, viņš tikai izsaka savas domas. Tās Jonu uzrunā.

Kā zilā vaļa sauciens, Jonā mājā kādas nesaprotamas ilgās, kaut kāda vilkme. Sajūta, ka kaut kas nav pareizi. Viņš domā par laiku, kas iztek tik ātri — un kas šajā laikā ir paveikts. Kas ir tas svarīgais, būtiskais?

Nevaļa, laika trūkums, jāpaspēj, tam līdzī nākošais stress, uztraukums... Sagraut vienu, lai tā vietā, uz tā drupām veidotu ko citu — kā smilšu pilis krastmalā, kam ir vienas dienas, varbūt pat viena mirkļa mūžs.

Būtisks šķiet Jonam veltītais Mateja kunga jautājums: «Ko tu gribi darīt ar savu dzīvi?»

Jona savās vēlmēs ir dalīts. Viņš grib uzmeklēt pagaidu ļaužu meiteni (vai varbūt atrast pats sevi?), taču atteikties no ierastās dzīves arī nespēj. Izvēle ir smaga. Tomēr pēc sarunas ar Mateja kungu, viņā notiek kaut kas tāds, kas liek izšķirties. Jonam nākas izcīnīt smagu cīņu pašam ar sevi. Grūti ir doties ceļā un tikpat grūti nedoties.

Valis dodas dziļāk okeānā — «pusnakts zonā», Jona — meklēt pagaidu ļaužu meiteni. Dodoties ceļā, Jonam nav nekāda plāna. Viņš gatavs pieņemt katru situāciju, lai kāda tā arī nebūtu. Neziņas apjaušana nomierina, ja tu spēj paļauties. Notiks tik un tā kā notiks — vai tu uztraucies vai nē. Ietekmēt tu neko nespēj.

Jona, nonākot uz kuģa, neveiklas rīcības rezultātā nokļūst okeānā un vaļa vēderā. Varbūt, rīkojoties prātīgāk, viņam tas nebūtu jāpiedzīvo. Taču tā vai citādi, tas vienalga būtu noticis, jo tā viņam bija nolemts — šādā veidā sastapties ar zilo vali. Ne viens, ne

otrs to apzināti nav gribējuši. Tas ir gandrīz tikpat precīzi kā par Bībeles Jonu.

Nonākot vaļa vēderā, Jonu māc gan pašpārmetumi, gan atmiņas: nu kas viņu dzina tajā ceļā, kas spieda iet pret straumi, nevis dzīvot kā citi — dzīvi bez riska, apdomīgi un ierasti. Dzīvot, nekur neiejaucoties.

Līdzīgi kā Bībelē, valis Jonu izspļauj. Kras-tā viņš nonāk jau kā cits Jona. Kaut kas viņā ir mainījies. Pabijis tikai dažus soļus no nāves, Jona pasauli redz savādāk, laiku, kas dots, redz savādāk — kā kaut ko daudz vērtīgāku nekā līdz šim. Viņš saprot, ka līdzīgi valim, vēlas iepriecināt cilvēkus. Katru dienu izmantot lietderīgi. Jona ir radis neizskaidrojamu mieru un prieku. Nav aizvainojuma, kurnēšanas vai skumjas.

Jona turpina ceļu, līdz nonāk «bēdu zonā». Ar sagrautām mājām, pamestiem labības laukiem. Un tas nav zemestrīces vai viesuļvētras rezultāts. Tas ir vienīgi cilvēku roku darbs.

Grāmata liek aizdomāties par mūsu dzīvi, dzīvības un šīs pasaules trauslumu. Dzīves jēgu, laiku, kas neapturami un nepielūdzami rit uz priekšu un mēs to nespējam pierunāt kaut uz mirkli apstāties. Viena pulksteņa rādītāja iedaļa uz priekšu un tu jau esi tuvāk mūžībai.

Un Jona turpina savu ceļu, kur katra diena būs citāda. Saulainas dienas nomainīs lietainās. Reizēm būs sliktāk, reizēm labāk. Reizēm būs plati lielceļi, reizēm jālaužas cauri brikšņiem... Taču tā ir viņa — Jonas paša izvēlētā dzīve...

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avizīte**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@lnrb.gov.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.